

Groddjursinventering

Swedavia Etapp 1, 2025

Sweco AB	RegNo 556542-9841
Uppdrag	Kiruna Detaljplanearbete, Södra
Uppdragsnummer	30015004-003
Kund	Swedavia AB
Datum	2025-06-17
Upprättad av	Mattias Melin
Granskad av	Kristin Luukinen

Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
1.1	Bakgrund och syfte	4
1.2	Områdesbeskrivning	4
1.3	Artfakta	5
2.	Metod.....	7
3.	Resultat	8
3.1	Förstudie	8
3.2	Fältinventering.....	9
4.	Slutsatser.....	10
5.	Referenser.....	11

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Swedavia planerar att fortsätta utveckla Kiruna flygplats och detaljplanearbetet har påbörjats för det södra verksamhetsområdet, Etapp 1. Detaljplanens handlingar tas fram av Swedavia Real Estate genom plankonsult hos Byrån för Arkitektur och Urbanism, BAU, i samarbete med Kiruna kommun.

Sweco (2024) genomförde en naturvärdesinventering där grodyngel av okänd art kunde observeras i vattensamlingar i anslutning till våtmarksmiljöerna på två platser inom inventeringsområdet. Med grund av detta har en riktad groddjursinventering genomförts inom ramen för projektet.

Syftet med föreliggande rapport är att redovisa resultatet av groddjursinventeringen.

Figur 1. Översiktsskarta över utredningsområdet.

1.2 Områdesbeskrivning

Kartläggningsområdet återfinns i anslutning till Kiruna flygplats, cirka tre km söder om Kirunas nya centrum, Kiruna kommun. Området indelas till regionen Norra barrskogs-Lappland (Nordiska ministerrådet, 1984). Berggrunden utgörs av ryolit och granit, medan de ytliga jordarterna utgörs till största delen av torv, överlagrad morän. Området ligger cirka 450 m ö.h. och präglas av en förfjällsterräng med våtmarker, fjällbjörkskogar och barrskogar. Området i anslutning till flygplatsen utgörs huvudsakligen av det större våtmarksområdet Piekkusvuoma samt antropogena miljöer tillhörande Kiruna flygplats.

På historiska flygbilder från omkring 1960 framgår att kartläggningsområdet var obebyggt och utgjordes av våtmark, skog och vattendrag. Kiruna flygplats öppnade senare under 1960-talet.

1.3 Artfakta

Groddjur

- **Ekologi**

I Sverige förekommer 13 arter av groddjur; åtta arter grodor, tre paddor och två salamandrar.

Fortplantning av groddjur sker helst i fiskfria småvatten så som gölar, dammar och kärr. De kan även ha sina lekplatser i strandkanterna av sjöar om det finns grunda vegetationsrika strandzoner, där yngel kan undkomma predation genom att gömma sig från rovfisk. Leken för groddjur sker under våren och rommen läggs oftast på grunt vatten i söderläge där vattnet värms upp snabbt.

Med undantag från lekperioden som tillbringas i småvatten lever groddjur på land. Generellt håller groddjuren till i fuktiga miljöer, huvudsakligen lövdominerad skog. De befinner sig oftast under murkna trädstammar, i smågnagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng. Övervintringen sker på frostfria platser, oftast på land men ibland även i vattnet på platser där vattnet inte fryser helt.

- **Förekommande arter i länet**

1. Vanlig groda (*Rana temporaria*)
2. Åkergroda (*Rana arvalis*)
3. Vanlig padda (*Bufo bufo*)
4. Mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*)

Artskydd

Samtliga grod- och kräldjur är fridlyst i hela landet antingen genom 4§ eller 6 § i artskyddsförordningen. Det betyder förbud mot att döda, fånga, skada eller flytta groddjur i alla dess levnadsstadier (från ägg till vuxna).

Vissa grod- och kräldjur är skyddade enligt 4§ i artskyddsförordningen. Skyddet i 4§ artskyddsförordningen är starkare vilket innebär att det är även förbjudet att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområde eller viloplats.

De grod- och kräldjur som är skyddade enligt 4§ i artskyddsförordningen är; större vattensalamander, åkergroda, långbensgroda, lökgroda, lövgroda, strandpadda, gröNFLäckig padda, klockgroda, hasselsnok och sandödla.

2. Metod

Groddjursinventeringen inleddes med en förstudie som identifierade potentiella lekvatten. Gynnsamma miljöer identifierades främst med hjälp av SCALGO Live ©, ett GIS-baserat verktyg som analyserar höjddata ur ett ytvattenperspektiv. Denna analys används för att undersöka hur en viss mängd regn kan förväntas samlas på en yta och landskapets lågpunkter samt möjliga rinnvägar i terrängen. Ytterligare underlag hämtades från Artportalen, markfuktighetskartan och ortofoton.

Därefter genomfördes en fältinventering i syfte att kartlägga eventuell förekomst av groddjur inom inventeringsområdet. Metoden som användes för groddjur var dels visuell och audiell inventering enligt Naturvårdsverkets metod (Naturvårdsverket 2010).

Inventering genomfördes vid två tillfällen vid samtliga framkarterade miljöer för groddjur. Grodorna är mest aktiva i denna del av landet under lekperioden i maj-juni. Ett första fältbesök genomfördes den 23:e maj 2025, och ett andra fältbesök den 3:e juni 2025.

Utöver visuell observation nyttjades ljudboxar för inspelning av grodors lekläte. Ljudboxarna spelade in mellan 04:00-07:00 och 19:00-23:00 varje dag mellan 2025-05-23 och 2025-06-03. Ljudboxarnas ljudfiler analyserades i efterhand.

3. Resultat

Nedan presenteras resultatet från förstudien där lokaler värdefulla för groddjur och för kräldjur identifierats. De identifierade lokalerna har fältbesökts med avsikt att notera förekomst av grod- och kräldjur. Därefter redovisas resultatet från fältarbetet.

3.1 Förstudie

Förstudien pekade ut flertalet potentiella lekvatten för grodor (Figur 2). De utpekade miljöerna uppfyller flera av de habitatkriterierna upptagna i kapitel 1.3.

De lokaler som identifierats för groddjur utgörs främst av meanderbågar inom inventeringsområdet.

Ett eftersök av tidigare artfynd har genomförts från Artdatabanken. Utdraget påvisar ingen tidigare dokumenterad förekomst av groddjur inom inventeringsområdet. I anslutning till flygplatsen finns tidigare artfynd av vanlig groda dokumenterad.

Figur 2. Potentiella lekområden. Fuktstråk/vatten och förekomst av habitat med god ljusinstrålning för grod- och kräldjur.

3.2 Fältinventering

Inventeringen av groddjur resulterade i fynd av två arter: vanlig groda och vanlig padda. Observationer gjordes inom flera delområden (se Figur 3), där förekomst kunde bekräftas både visuellt genom observation av individer samt audiellt genom registrering av spelande hanar. Groddjurslåten spelades in med ljudbox, vilket möjliggjorde artbestämning även vid de tillfällen då djuren inte kunde observeras direkt.

Utöver de lokaler där fynd dokumenterades, bedöms flera av de småvatten som identifierades i förstudien även kunna utgöra potentiella leklokaler för de aktuella arterna. Bedömningen grundar sig på habitatens fysiska egenskaper såsom lämplig vattennivå under vår och försommar, solinstrålning och närvaro av skyddande vegetation.

I anslutning till lekvatten förekommer även lämpade dagviloplatser, exempelvis i form av tät vegetation, stenhögar eller nedfallna träd, som erbjuder skydd under den aktiva perioden. Övervintringslokaler, såsom håligheter i mark, stenrösen eller frostfria utrymmen under marknivå, bedöms däremot huvudsakligen finnas utanför inventeringsområdet och därmed även utanför projektets direkta påverkansområde.

Sammantaget visar resultaten att området erbjuder flera funktionella livsmiljöer för groddjurens reproduktion och dagliga vistelse, vilket understryker behovet av att ta hänsyn till groddjurens känsliga livscykel faser vid planering och genomförande av markarbeten.

Figur 3. Bedömda leklokaler för vanlig groda och åkergröda.

4. Slutsatser

Vid ett flertal lokaler i anslutning till inventeringsområdet har lek observerats för både vanlig padda (*Bufo bufo*) och vanlig groda (*Rana temporaria*). Det är även sannolikt att ytterligare småvatten i området nyttjas som lekplatser, även om dessa ännu inte har kunnat bekräftas som leklokaler genom observationer. Flera av dessa vattenmiljöer uppvisar lämpliga strukturella egenskaper såsom långvarig vattenförekomst under vår och försommar, låg predation samt god vegetationstäckning, vilket stärker bedömningen om deras potentiella funktion som leklokaler.

I anslutning till lekvatten bedöms även dagviloplatser förekomma, vilket är viktigt för arternas möjlighet till daglig rörelse och termoreglering under den aktiva säsongen. Övervintringslokaler, som kräver frostfria håligheter eller mark med god dränering och isolering, bedöms däremot huvudsakligen finnas utanför inventeringsområdet och därmed även utanför det direkta påverkansområdet.

Eftersom likvärdiga lekmiljöer med god spridning och riklig förekomst även finns i närområdet till inventeringsområdet, bedöms populationen av groddjur i ett större landskapsperspektiv inte vara sårbar för lokal påverkan. Trots detta kan negativ påverkan uppstå om arbete genomförs under artens känsliga lekperiod, då groddjuren är särskilt sårbara för störning.

Vanlig groda och vanlig padda är fridlysta enligt 6 § i artskyddsförordningen (2007:845). Det innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller flytta individer i alla levnadsstadier, från ägg till vuxen. Till skillnad från arter som skyddas enligt 4 § omfattas dock inte deras livsmiljöer, såsom lek- eller viloplatser, av särskilt juridiskt skydd. Trots detta kan ingrepp i sådana miljöer leda till att individer påverkas direkt, vilket i sig kan utlösa förbuden i 6 §.

För att undvika risk för överträdelse av dessa bestämmelser bedöms det som nödvändigt att avstå från allt arbete inom lekperioden, då risken är som störst för att groddjur skadas eller dödas. Den föreslagna skyddsåtgärden – att ingen exploatering eller markarbete sker under perioden 15 maj – 15 juni – utgör därför ett förebyggande sätt att säkerställa att projektet inte medför negativ påverkan på lokala populationer eller strider mot artskyddsförordningen.

5. Referenser

ArtDatabanken. Artfakta, <https://artfakta.artdatabanken.se/>

Naturvårdsverket. 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur, version 4.0.